

„ואינכם רואים כי כל ירושלם בוערת באש?!”

כמוכן, עשו פרטיכל רשמי על הברעת המנוחה והורדת דלתות בבית ובהצד שאינם שלוו.

ועכשיו שואל אני אתכם, האם נחוצים לנו סינמטה ב„ציון” או הזיונות שלום-עליכם בתיאטרון אם יש לנו סינמטה וזגבורייהקומדיה בערבי שבתות לפני החנויות והמספרות ובשבתית־הקדש בבתי הכנסיות והכדר־שית—וכל זה בחנם!

* * *

וכדי לסיים בכי טוב, עלי להזכיר לתלמידי ולתלמידותי את ה„הוגנוטים” של האופירה ביום שני ושלישי הבעל”ט, ואת המשרד החדש והיפה של כהנא וביחוד את מספר התליפון—15, אל תשכחו למען השם!

עז מות

הקהל: הגד־נא ר' יהודי, אם הניכתי הנוך העורים לא ילכו לנגן בחתונות—הגם אז יהיה אכזר לתמוך במוסד הזה?

היהודי הגבוה התאדם ומיד נסתלק ועשה „גיברת” מביהכנ”ס, ולנו המתב־ללים—כך כוהב לי תלמידי — נודע הדבר כי הברנש הלז הוא „בל־זמר” ומנגן בחתונות ורק ההתחרות מזמרת מתוך גרונו הקדוש...

וה„פינאלה” כלומר הסיום של הרא־ל־נע ה' שלנו בירושלם הוא כך:

בליל יום ראשון עברתי (לא אני אלא תלמידי!) בעיר העתיקה, והנה הגיעו לאזני פתאום קולות וצעקות: „גוֹיִלְדִי, יהודים! שרפה!” רצתי אחרי כל הקהל שרץ אף הוא וטפפתי לחצר אחת ושם מצאתי יהודי העומד ומוריד בחפזו דלתות מאיזה בית. הצצנו לתוך הכית לראות את האש והנה ראינו שם יושבים שני צעירים וצעירה אחת ואוכלים ארוחת הערב.

— „היכן השרפה?” שאלנו מאת היהודי.

חורה לנו הזקן באצבעו על הצעי־רים האלה, כשבלו אש להבה, ואמר:

הקיץ פתאם באמצע הלילה בצעקור נוראות: „תפשוהו! תפשוהו!” עו שנתעוררו כל שכניו ושכנותיו, וכשנתי קבץ קהל גדל ספר להם כי ראה בחלומי והנתח לוץ ר”ל עומד עליו ומסי פרים בידו ורצה לגזוז את כל זקניו.

ועכשיו באה המערכת השנית של החזיון בתוך ה„שטיבלאד” במאה־שערים.

קוראים לעלנת לתורה יהודי גבוה „משכמו ומעלה”, ולאחר שגמר את ברכתו עשו לו „מי שברך” בעבור שנדר להנוך־העורים בירושלם — — —

— א מכה אתן להם!“—צעק היהודי די שעלה לתורה—„אסור ואסור לתת להם אף פרוטה אחת!” ופיו התחיל ממלל ומקלל עד אין סוף. קמה מהומה בקהל ונשמעו צעקות וקומפלימנטים.

התחנן לפניו יהודי אחר ואמר לו: אם אינך רוצה לנדב הברירה בידך לבלי לנדב, אבל הצקעות האלו למה?

— אני לא אתן וגם לאחרים לא ארשה לתת—הוסיף היהודי הגבוה לרעם ולזעם — אסור בהחלט בבית כנסת בעליות־התורה לנדב למוסד כזה.

ולא פסק פיו מלצעק עד שינגש אליו יהודי פקה ושאל מאתו לפני

משם הלכתי להתפלל מוסף בה„שטיב־לאך” במאה־שערים וגם שם זכיתי לראות מהזה מענין, ובטוח אני כי בכל ש”ק אפשר להתענג על מחזות כאלו בכל בתי הכנסיות שלנו בעיה”ק. ומעשה שהיה כך היה:

בביחמ”ד של ר' לייבל’ה חנ”ז אשר בבית ישראל ישנו יהודי המתפלל שם כל ימיו ובעת זכוה הקב”ה להשיא את בנו בן י”ז שנת, צעיר בלא חתימת זקן ושפם. כשכבדו את החתן דגן ב„עליה” בשבת, קם פתאם יהודי אחר בעל זקן ארוך שהוא למעלה מג’ טפחים והתחיל מטפה וצווח כי בשום אופן לא יישה לגלוח לגשת לספר התורה.

קמה מהומה ומבוכה צעקות ונא־קות, גרופים וחרופים מצד המתחננים, יללות וקללות בעזרת נשים עד שהגיעו הדברים למכות ומהלומות ולתלישת פאות וזקן כנהוג, והביאו שוטרים לביהכ”נס. ומסתמא אחר שוטרים יבואו גם שופטים ויהי שמח בבית־ישראל.

ומענין הדברי שהיהודי הקנאי הזה מהדר כ”כ בזקנו—כך טפרו יודעי דבר בביחמ”ד—שרק לפני ימים אחרים

וב„זאת חנוכה”—כך מספר לי תלמידי מהפועה”צ—ישבו בביתו של העו”ד מנהיגי וקברניטי הכפלנה הזו בעירנו על כוס תה כדי לטכס עצה ולהציל את עת ינמ מדרת שהת. ולמה בחרו דקא בביתו של העו”ד „הפרפר”? מפני שהעתון מפרפר כנראה בין החיים והמות, וה’ ירחם!.. * * *

ומהמת שפטור בלא מכתב אי־אפשרי אסיים את שעורי במכתב שקבלתי תי ברנע זה מתלמידי הדואג לכבוד התורה.

— כנראה הוא אומר, שר’ עזמות וכל תלמידיו הירושלמיים אינם מחפ־ללים אלא אצל ה„רייטשען” ומשכילי־הדור, כי אם לא כן מדוע אינו מספר אף פעם מהנעשה ונשמע בבתי הכנסיות והמדרשות שלנו ביום ש”ק בשעת התפלח? ברי לי כי מורנו ורבנו ימצא שם חומר רב בשבילו מלוא הפניו עד כי למלאת עתון שלם בכל עש”ק!

הנה, למשל, באתי ירושלימה והלכתי, כמובן בשבת חנוכה להתפלל בבית הכנסת אשר בבית ישראל הנקרא בשם ביחמ”ד של ר' לייבל’ה סוכוצ’ובר וראיתי שם קומדיה־טרגית ויפה מאד;

נ ו צ ר י, ממש כמו למשרת ה כ ז כ י ר ו ת שלפניה. ואולם דרכו של יהודי לחיות ב בט ח ו ן, והממשלה המנדטורית לא תתן הלילה לקפח זכויותיהן של הבריות היהודיות שלהם, והבטחה נשארת תמיד הבטחה, כמו שנאמר ב„דאר־היום” הקדוש במברק מלונדון: „הכרזת בלפור במקור מה עומדת!”—עומדת ואינה זזה חלילה ממקומה!

* * *

ואת זה לעמת זה עשה אלהים: בשעה שהפרנק הפריזי עולה לגדולה מיום ליום בה בשעה הולך ה„פרנק” ה י ר ו ש ל מ י הלך ורץ עד לערכאות...

ובשעה שמאות מאהב”י עולים על העקדת בקישינוב אשר ברומיניה התי־דשה בה בשעה עלה על המוקד ארמון המלך אשר ברומיניה הישנה. כנראה שמרים המלכה הצליחה באמריקה, ממש כמו שהצליח שם סקטינסקי הפולני בשעתו מפני מעשי־הם הטובים לאהב”י בארצותיהם.

גם מרים הנביאה סבלה באחרית ימיה כידוע, מפני שחשדה במשה ודברה עליו סרה...

אחרי כל הטענות וכיענותי מנענע להם בראשו ואומר: לא עלי קללתכם, בני, אין איש כמוני דודש טובתכם בכל עת! אלא ש בא ייכחכם בעיריה אינם מבינים ענין, ופשם שור תקים, הכל נשתק. דרך משל: רצונכם, שידברו ויכתבו אליכם בשפתכם, אללרייט! הצדק עמכם, כי לזאת הלא העדה הכי גדולה הנכם כיום בחיפה, אבל מה לעשות אם נבחרים אתם אינם עומדים על הגובה? טוענים אתם, למשל שאיו הגל יהודי בבלדיה. אמת ויציב! הצדק עמכם והריני מכטי־חכם בהן צדקי, חי פרעה שמכאן ואילך כל משרה פנויה בעיריה תנתן ליהודי, פי המדבר אליכם וזה לכם האות: העיריה זקוקה עכשיו למנהל חשבונות, ואמנם בערבית, כי מה לעשות וזהו השפה הרשמית היחידה שאבי־הרחמן יודע להחם בה בקוש—ובכ”ז—רק יהודי יהיה למנהל החשבונות בבלדיה, אל תדאגי אני אריב את ריבכם, הכל יהיה אללרייט ועל הצד היותר טוב, גוד־ביי!

ואמנם האות הזה בא. לא היו ימים מועטים ובזאכרהם אשר למשרת החשבונות בעירית חיפה — ע ר ב י